

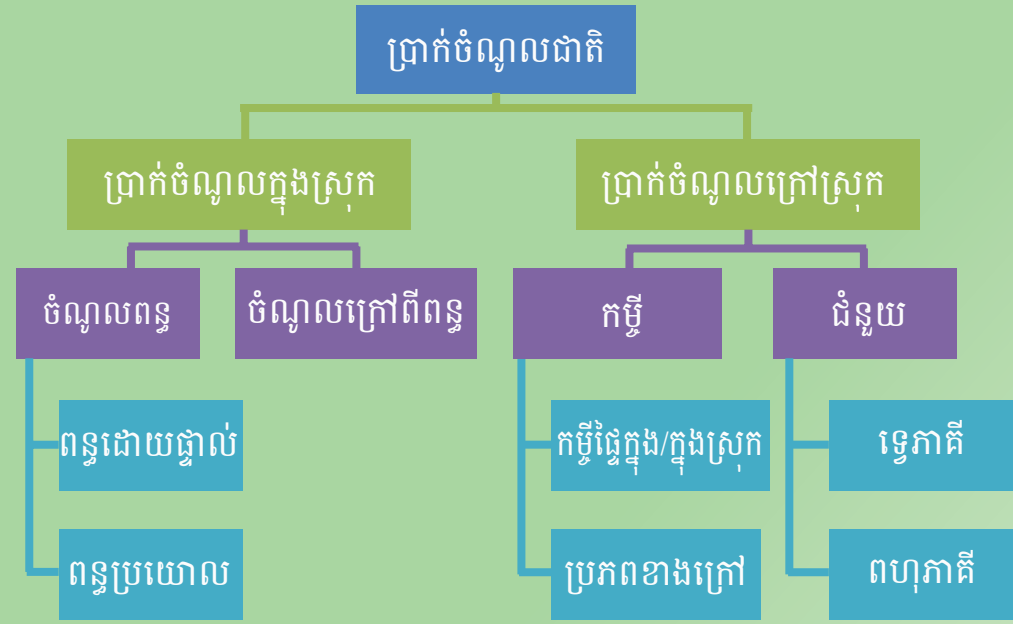

វេទិកាសម្រាប់ការចងចែកប្រតិបត្តិការ ស្តីពីកម្ពុជា
The NGO Forum on Cambodia

សេចក្តីសង្ខេបនៃព័ត៌មានថវិកាជាតិ

តើអ្វីទៅជាថវិកាជាតិ?
ថវិកាជាតិ គឺជារបាយការណ៍ផែនការចំណូល និងចំណាយរបស់រដ្ឋាភិបាល និងអនុញ្ញាតឱ្យរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីកំណត់ថាតើរដ្ឋាភិបាលមានប្រាក់គ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ទូទាត់ចំណាយរបស់ខ្លួន នៅក្នុងឆ្នាំនីមួយៗ។ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ថវិកាជាតិត្រូវបានសំដៅទៅលើច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុប្រចាំឆ្នាំ ។

- ចំណាំ**
- ពន្ធដោយផ្ទាល់គឺពន្ធលើប្រាក់ចំណូល ពន្ធលើប្រាក់ចំណេញ ពន្ធលើទ្រព្យសម្បត្តិពន្ធលើអចលនទ្រព្យ ។ល។
 - ពន្ធប្រយោល គឺជាពន្ធលើទំនិញនិងសេវាកម្មដែលមានដូចជា ពន្ធលើតម្លៃបន្ថែម ពន្ធលើអាជ្ញាប័ណ្ណការនាំចេញ និងអាជ្ញាប័ណ្ណក្នុងស្រុក។ ប្រាក់ចំណូលពន្ធអាករលើតម្លៃបន្ថែម បានមកពី ផលិតផលប្រេងដូចជា ប្រេងសាំង ប្រេងម៉ាស៊ូត ប្រេងកាត និងប្រេងឥន្ធនៈ។ល។
 - ចំណូលក្រៅពន្ធ គឺសំដៅលើការជួលអាគាររបស់រដ្ឋ ដីសម្បទាន ការបង្កើតសហគ្រាសសេវាសុរិយោដីនិងសំណង់ ការត្រួតពិនិត្យ គុណភាពនៃផលិតផល ប្រៃសណីយ៍ និងទូរគមនាគមន៍។ល។

តើថវិកាជាតិចំណាយទៅណា?

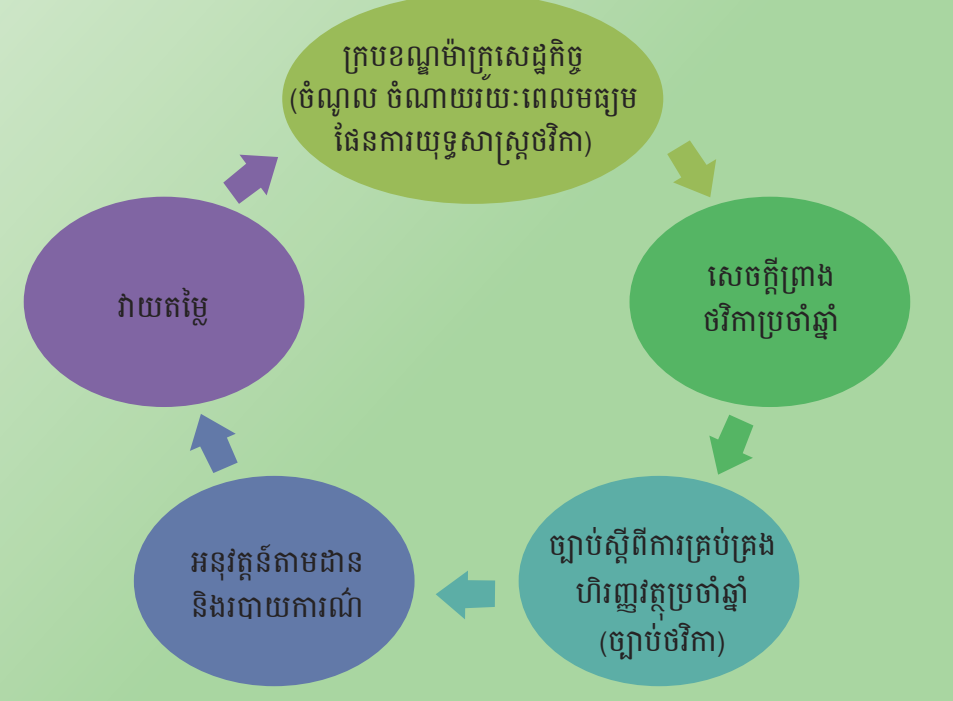
ចំណាយចរន្ត សំដៅទៅលើមូលនិធិដែលបានប្រើដើម្បីរក្សាការផ្តល់សេវារដ្ឋបាលដែលកំពុងប្រតិបត្តិការប្រចាំថ្ងៃ។ ឧទាហរណ៍ ការចំណាយលើប្រាក់បៀវត្សរបស់មន្ត្រីរាជការ កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ទំនិញដែលត្រូវការដើម្បីផ្តល់ជូននូវសេវាកម្មដូចជា ថ្នាំពេទ្យសៀវភៅនិងសេវាកម្មផ្សេងទៀត។ អ្នកផ្តល់សេវាកម្មសេវាកម្មចម្បងដូចជា គ្រូបង្រៀន និងសេវាសុខភាព ត្រូវបានប៉ះពាល់ដោយសារការពន្យារពេលក្នុងការ

ផ្តល់ប្រាក់ និងទូទាត់ចំណាយពីរតនាគារជាតិ ដែលវាបានតម្រូវឱ្យមានការធានាលើការប្រតិបត្តិចំណាយដើម្បីផ្តល់នូវសេវាកម្មប្រចាំថ្ងៃដល់សិស្សនិស្សិត និងអ្នកជំងឺ។ ឧទាហរណ៍ផ្សេងទៀតនៃការចំណាយចរន្តរួមមានការអន្តរាគមន៍ផ្នែកសង្គម ឬសេដ្ឋកិច្ច ចំណាយលើការទូទាត់ការប្រាក់ និងការចំណាយមិនបានវិធីទុកផ្សេងទៀត។

ការចំណាយមូលធន សំដៅទៅលើមូលនិធិដែលត្រូវបានប្រើដើម្បីបង្កើតការវិនិយោគដែលមានប្រាក់ចំណូល នាពេលអនាគត។ វាអាចរួមបញ្ចូលការផ្តល់ថវិកាក្នុងគម្រោងវិនិយោគ ភាពជាដៃគូ និងការរំលស់ចំណូល។ ឧទាហរណ៍នៃការចំណាយមូលធនគឺ ការចំណាយលើអាគារ និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសំណង់ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ គម្រោងអគ្គិសនី ការសាងសង់ស្ពាន និងការទិញរថយន្ត។ ការចំណាយថែទាំត្រូវបានរួមបញ្ចូលក្នុងការចំណាយមូលធន។

ចំណាំ
ប្រសិនបើរដ្ឋាភិបាលមានប្រាក់ចំណូលច្រើនជាងចំណាយ វាគឺជាអតិរេកថវិកា។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើរដ្ឋាភិបាលមានប្រាក់ចំណូលតិចជាងចំណាយ វាគឺជាឱនភាពថវិកា។

តើដំណើរការកសាងថវិកាជាតិមានដូចម្តេច?

ប្រភព៖ អគ្គនាយកដ្ឋានថវិកានៃក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ (២០១៦)

ចំណាំ ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុប្រចាំឆ្នាំ ត្រូវបានរៀបចំឡើងជារៀងរាល់ឆ្នាំ។

ក្រុមខណ្ឌ និងប្រតិទិននៃដំណើរការកសាងថវិកាជាតិ

ដំណាក់កាលទី១៖ ការរៀបចំផែនការយុទ្ធសាស្ត្រថវិកា(មីនា-ឧសភា)

ខែមីនា
ក្រុមខណ្ឌម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និង
ក្រុមខណ្ឌថវិការយៈពេលមធ្យម

ខែមេសា
សាកលវិទ្យាល័យនៃ
ការរៀបចំថវិកា

ខែមេសា-ឧសភា
ក្រសួងនីមួយៗរៀបចំផែនការ
យុទ្ធសាស្ត្រថវិការបស់ខ្លួន

ដំណាក់កាលទី២៖ ការរៀបចំថវិកា(មិថុនា)

ខែកញ្ញា
សេចក្តីព្រាងច្បាប់ថវិកា

ខែសីហា
ការចរចាថវិកា និងការប្តូរ
សរុបថវិកា

ខែមិថុនា-កក្កដា
សំណើសុំថវិការបស់ក្រសួង

ដំណាក់កាលទី៣៖ ការអនុម័តថវិកា(តុលា)

ខែតុលា
ការអនុម័តដោយគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

ខែវិច្ឆិកា
ការអនុម័តដោយរដ្ឋសភា និងព្រឹទ្ធសភា

ខែធ្នូ
ព្រះមហាក្សត្រព្រះរាជាអនុញ្ញាត
ឱ្យប្រើប្រាស់ច្បាប់គ្រប់គ្រង
ហិរញ្ញវត្ថុប្រចាំឆ្នាំ

ដំណាក់កាលទី៤៖ ការអនុវត្ត និងត្រួតពិនិត្យ

ការត្រួតពិនិត្យនៃការអនុវត្តច្បាប់គ្រប់គ្រង
ហិរញ្ញវត្ថុប្រចាំឆ្នាំដោយសវនកម្មជាតិ

ច្បាប់ស្តីពីការទូទាត់ថវិកានៃការអនុវត្តច្បាប់
គ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុប្រចាំឆ្នាំ

ខែមករា-ធ្នូ
គ្រប់ក្រសួង ស្ថាប័នអនុវត្តច្បាប់
គ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុប្រចាំឆ្នាំ

**តើប្រជាពលរដ្ឋ និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលអាចចូលរួមដំណើរការ
ថវិកាជាតិដោយរបៀបណា?**

បើទោះជាដំណើរការយុទ្ធសាស្ត្រថវិកា និងវិសហមជ្ឈការ និងតែទម្រង់ហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរបស់
រដ្ឋាភិបាលបានផ្តល់នូវឱកាសសម្រាប់ការចូលរួមជាសាធារណៈ ក៏ការចូលរួមជាសាធារណៈក្នុងដំណើរការ
ថវិកាជាតិនៅតែមានកម្រិតនៅឡើយ។ ដោយផ្អែកលើការអង្កេតលើការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានថវិកាឆ្នាំ
២០១៧ [Open Budget Survey (OBS)] ពិន្ទុនៃការចូលរួមជាសាធារណៈ គឺមានតែ ៤ នៅលើ ១០០
ប៉ុណ្ណោះ។ នេះមានន័យថារដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសកម្ពុជា បានផ្តល់ឱកាសតិចតួចសម្រាប់សាធារណៈជន
ចូលរួមក្នុងដំណើរការថវិកា និងការត្រួតពិនិត្យថវិកាជាតិ។ ទោះបីជាឱកាសតិចតួចយ៉ាងណាក៏ដោយ
ប្រជាពលរដ្ឋ និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលអាចចូលរួមដំណើរការថវិកាជាតិដូចជា៖

- ប្រជាពលរដ្ឋ និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលអាចមានសិទ្ធិចូលរួមផ្ទាល់ក្នុងវេទិកាពិគ្រោះយោបល់ជា
សាធារណៈលើក្របខណ្ឌម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងការរៀបចំផែនការថវិការយៈពេលមធ្យម
- ប្រជាពលរដ្ឋ និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលអាចមានសិទ្ធិបញ្ចេញមតិយោបល់ តាមរយៈការវិភាគ និង
បង្ហាញពីតម្រូវការ/ការលើកសំណើ តម្រូវរដ្ឋាភិបាលគួរឆ្លើយតប
- ប្រជាពលរដ្ឋ និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលអាចមានសិទ្ធិចូលរួមតាមដាន និងសួរពីការប្រើប្រាស់
ថវិកាតាមរយៈរបាយការណ៍នៃការប្រតិបត្តិថវិកាប្រចាំខែ
- ប្រជាពលរដ្ឋ និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលអាចមានសិទ្ធិសុំព័ត៌មានពីថវិកាដែលត្រូវបើកចំហរ និង
ផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ។

ចំណាំ

វិមជ្ឈការ៖ រដ្ឋាភិបាលប្រគល់អោយក្រុមប្រឹក្សានូវភាពជាម្ចាស់លើមុខងារ សិទ្ធិអំណាច និង
ធនធានដើម្បីអោយក្រុមប្រឹក្សាធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តឆ្លើយតបទៅតាមតម្រូវការរបស់មូលដ្ឋាន។
វិសហមជ្ឈការ៖ រដ្ឋាភិបាល ក្រសួង ស្ថាប័នធ្វើការផ្ទេរមុខងារ សិទ្ធិអំណាច និងធនធានទៅ
អង្គភាពក្រោមបង្គាប់ ឬ ទៅក្រុមប្រឹក្សា ប្រភេទណាមួយដើម្បីអនុវត្ត ក្នុងនាមរាជរដ្ឋាភិបាល ឬ
ក្រសួងស្ថាប័ន។
ការអង្កេតលើការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានថវិកា៖ ការវាយតម្លៃលើផ្នែកបីរបស់តម្លាភាព និង
គណនេយ្យភាពថវិកា ដែលរួមមានតម្លាភាពក្នុងការផ្តល់ទៅសាធារណៈជននូវព័ត៌មានថវិកា
ការផ្តល់ឱកាសឱ្យសាធារណៈជនចូលរួមក្នុងដំណើរការថវិកាជាតិ និងសមត្ថភាពរបស់អង្គនីតិបញ្ញត្តិ
(សភាជាតិ) និងស្ថាប័នសវនកម្ម (ស្ថាប័នដែលធ្វើការត្រួតពិនិត្យលើការចំណាយរបស់រដ្ឋាភិបាល)
ក្នុងការពិនិត្យថវិកាជាតិប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។

ក្រុមការងារថវិកាជាតិនៃអង្គការសង្គមស៊ីវិល

